

Lausuntopyyntö järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämistä ja yhdenmukaistamisesta

Johdanto

Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihankkeessa toimiva järjestöjaosto selvitti, minkälaisia valtionavustuksia järjestöille myönnetään rahapelitoiminnan tuotosta. Lisäksi järjestöjaosto selvitti, millaisia järjestöjä koskevia valtionavustuskäytäntöjä maa- ja metsätalousministeriössä, opetus- ja kulttuuriministeriössä sekä sosiaali- ja terveysministeriössä on.

Järjestöjaosto esittää selvityksensä perusteella kahdeksaa ehdotusta järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi. Järjestöjaosto ehdottaa myös monialaisen toimeenpanoryhmän perustamista ehdotusten toteuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriössä, opetus- ja kulttuuriministeriössä sekä sosiaali- ja terveysministeriössä.

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoja järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämistä ja yhdenmukaistamisesta. Järjestöjaoston selvitys ja ehdotukset on julkaistu valtiovarainministeriön julkaisusarjassa nimellä Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi (Valtiovarainministeriön julkaisu: - 2021:27).

Järjestöjaoston toimikausi päättyy suunnitellusti 31. toukokuuta 2021. Käyty keskustelu ja annetut lausunnot otetaan huomioon ehdotusten toteuttamisessa, jota valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihankkeen on tarkoitus koordinoita jatkossa.

Tausta

Valtionavustus on valtion varoista myönnettävää harkinnanvaraista julkista rahoitusta. Suomessa on reilu 90 valtionapuviranomaista, jotka myöntävät valtionavustuksia yhteiskunnallisesti tarpeelliseen toimintaan muun muassa järjestöille. Maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö myöntävät valtionavustuksia rahapelitoiminnan tuotosta, minkä vuoksi niitä kutsutaan tuotonjakoministeriöiksi.

Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihankkeen (VM212:00/2018) tavoitteena

on tehdä valtionavustusten hakemisesta ja myöntämisestä entistä sujuvampaa. Esimerkiksi valtionapuviranomaisten valtionavustuskäytännöt ovat nykyisin tarpeettoman erilaisia keskenään, mikä ilmenee muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2017 tekemästä Valtionavustusten digitalisoinnin esiselvityksestä.

Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihanke kehittää ja yhdenmukaistaa valtionavustuskäytäntöjä yhdessä valtionapuviranomaisten sekä valtionavustusten hakijoiden ja saajien, kuten järjestöjen kanssa. Järjestöille myönnetään vuosittain lähes miljardi euroa valtionavustuksina. Suurin osa siitä perustuu rahapelitoiminnan tuottoon, jonka odotetaan alenevan ja johon liittyvää rahoitusmallia aletaan uudistaa. Kansalaisyhteiskunta kehittyy järjestöineen entistä monimuotoisemmaksi.

Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihankkeessa toimivan järjestöjaoston tavoitteena ja tehtävänä oli ehdottaa, miten järjestöjä koskevia valtionavustuskäytäntöjä on tarpeellista kehittää ja yhdenmukaistaa. Järjestöjaoston tehtävä perustui pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan Osallistava ja osaava Suomi - sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta (2019).

Järjestöjaosto selvitti tehtävänantonsa mukaisesti vain tuotonjakoministeriöiden erilaisia valtionavustuskäytäntöjä. Järjestöjaoston ehdotuksia hyödynnetään valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihankkeessa. Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi on ensimmäinen valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihankkeessa valmistuva hakijaryhmäkohtainen selvitys.

Tavoitteet

Järjestöjaoston ehdotukset yhdenmukaistavat tuotonjakoministeriöiden järjestöjä koskevia valtionavustuskäytäntöjä ja tekevät valtionavustustoiminnasta uuden toimintamallin mukaista.

Järjestöjaosto määrittelee ehdotuksissaan, miten valtionapuviranomaiset kohdentaisivat valtionavustuksia yhteistyössä järjestöjen kanssa avoimesti ja läpinäkyvästi. Ehdotukset antavat valtionapuviranomaisille uusia keinoja valtionavustusten harkintaa ja myöntämistä sekä käytön arviointia varten. Ehdotuksilla tuetaan myös järjestöjen osallisuutta, talouden ja toiminnan ennakoitavuutta sekä niiden vaikutuksia valtionavustustoiminnassa.

Valtiovarainministeriö toivoo avointa, laajaa ja kantaa ottavaa keskustelua järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi sekä toteuttamiseksi.

Vastausohjeet vastaanottajille

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoja ehdotuksista järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi. Lausunnossa voi nostaa esiin myös yleisiä huomioita selvityksestä ja valtionavustustoiminnan kehittämisestä.

Lausunnon voi antaa joko organisaatio tai yksittäinen henkilö. Lausunto pyydetään

antamaan vastaamalla lausuntopalvelussa julkaistuun lausuntopyyntöön kysymyksineen. Lausunnon antamiseksi ei tarvitse vastata jokaiseen kysymykseen, vaan lausunnonantaja arvioi, mihin asioihin se haluaa keskittyä launnossaan.

Lausuntopalvelun käyttäminen edellyttää rekisteröitymistä ja kirjautumista. Lausuntopalvelun käyttöohjeet on julkaistu lausuntopalvelun Ohjeet-välilehdellä.

Lausuntopyyntö toimitetaan jakelussa mainituille organisaatioille. Rahapelitoiminnan tuotosta valtionavustuksia järjestöille myöntävät ministeriöt lähettävät lausuntopyyntönsä edelleen valtionavustuksia kuluvin vuotena saaneille järjestöille.

Lausuntopyyntöä voi jakaa vapaasti edelleen ja siitä voi keskustella sosiaalisessa mediassa tunnisteella #valtionavustukset. Lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelun lisäksi valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihankkeen nettisivulla

Aikataulu

Lausuntopyyntö on julkaistu 25. päivä toukokuuta 2021. Lausunto pyydetään antamaan viimeistään perjantaina 6. päivä elokuuta 2021.

Valmistelijat

Lisätietoja antaa

Mikko Lehtonen, erityisasiantuntija
valtiovarainministeriö
puh. 050 414 1394
mikko.lehtonen@vm.fi

Selvityksen ja ehdotukset valmistelleeseen järjestöjaostoon kuuluvat

Niklas Wilhelmsson, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö
Maria Wakeham-Hartonen, erityisasiantuntija, oikeusministeriö
Leena Laaksonen, kulttuuriasiainneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö
Emma Taipale, neuvotteleva virkamies, opetus- ja kulttuuriministeriö
Kristian Seemer, valvontapäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö
Tauno Junttila, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö
Anna-Leena Miettinen, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö
Tuula Lybeck, hankejohtaja, valtiovarainministeriö
Jaana Walldén, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö
Marita Virtanen, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö
Maria Silvennoinen, toiminnanjohtaja, Suomen Jazzliitto ry, KULTA ry
Sari Aalto-Matturi, toiminnanjohtaja, Mieli Suomen mielenterveys ry, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Minna Mäenpää, jalostusjohtaja, Suomen Hippos ry
Juuso Luomala, talous- ja hallintojohtaja, Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry
Rainer Anttila, järjestöpäällikkö, Suomen Olympiakomitea ry
Lea Ryyänen-Karjalainen, toiminnanjohtaja Tieteellisten seurain valtuuskunta

Linkit

<https://vm.fi/valtionavustustoiminnan-kehittaminen> - Valtionavustustoiminnan kehittäminen

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-525-4> - Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi (Valtiovarainministeriön julkaisuja - 2021:27)

1 Taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

- Yhdistys
- Säätiö
- Valtionapuviranomainen
- Yksityishenkilö
- Muu, mikä

2 Ehdotukset järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi

Ehdotus 1: Valtionavustustoiminnassa siirrytään uuteen, valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaisuutta edistävään toimintamalliin.

Tuotonjakoministeriöt siirtyvät valtionavustustoiminnan uuteen toimintamalliin ja ottavat käyttöön sitä tukevat valtionavustustoiminnan verkkopalvelut. Tuotonjakoministeriöt siirtyvät toimintamalliin kehittämissuunnitelmissa siten, että verkkopalvelut ovat kaikkien käytössä vuoteen 2024 mennessä. Valtionavustuskäytännöt yhdenmukaistetaan valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaiseksi.

Ehdotus 2: Valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta suunnitellaan yhdessä uudella tavalla.

Tuotonjakoministeriöt hyödyntävät valtionavustuksia ja niiden käyttöä koskevaa tietoa uudella tavalla valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa, kuten valtionavustusten kohdentamisessa. Sitä varten tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusprosessejaan ja käyttävät yhteisiä verkkopalveluja. Järjestöt ja valtionapuviranomaiset suunnittelevat valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta yhdessä uudessa toimintamallissa, mikä edistää ennakoitavuutta ja jatkuvuutta ja auttaa ottamaan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset entistä paremmin huomioon.

Ehdotus 3: Valtionavustustoimintaan osallistuvien toimielinten tehtäviä ja toimintatapoja yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusten arviointiin ja valtionavustustoimintaan liittyvien neuvottelukuntien, toimikuntien ja jaostojen tehtäviä ja toimintatapoja soveltuvin osin. Tehtävien ja toimintatapojen painopiste on jatkossa valtionavustuspoltiikan arvioinnissa, valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa ja yhdenmukaisten valtionavustuskäytäntöjen jatkuvassa kehittämisessä. Tarkoituksena on lisätä valtionapuviranomaisten ja järjestöjen välistä viestintää ja vuorovaikutusta.

Ehdotus 4: Järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjä yhdenmukaistetaan mahdollisuuksien mukaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjään. Yleisavustuksilla rahoitetaan järjestöjen varsinaisen toiminnan bruttokustannuksia. Tuotonjakoministeriöt luovat yhteisen tavan arvioida, miten järjestön kokonaisvarallisuus vaikuttaa valtionavustusten harkinnassa ja myöntämisessä. Tuotonjakoministeriöiden erilaisia omarahoituskäytäntöjä selvitetään lisää ennen ehdotuksen toteuttamista.

Ehdotus 5: Järjestöjen toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt soveltavat mahdollisimman yhdenmukaisia toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita harkitessaan ja myöntäessään yleisavustuksia järjestöille. Perusteita arvioidaan sekä suunnitellun että toteutuneen toiminnan perusteella. Tuotonjakoministeriöt päättävät, kuinka ne soveltavat arviointiperusteita mahdollisine painotuksineen päätöksenteossa.

Ehdotus 6: Järjestöille voidaan myöntää kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti.

Tuotonjakoministeriöt voivat myöntää järjestöille yksi- tai kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti. Kahdeksi vuodeksi kerrallaan myönnetty yleisavustus ei poista sen saajan vuotuista raportointivelvollisuutta. Järjestöt voivat hakea ensimmäiset kaksivuotiset yleisavustukset vuoden 2024 valtionavustushauissa. Kaksivuotiset yleisavustukset rahoitetaan valtion yhden vuoden talousarviosta.

Ehdotus 7: Järjestöt välittävät valtionavustuksia edelleen siirron saajille mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla.

Valtionavustusten edelleen välittäminen perustuu tuotonjakoministeriöissä valtionavustuslain uudistamisen yhteydessä laadittavaan tulkintaohjeeseen. Tuotonjakoministeriöiden valtionavustusehdot ja -rajoitukset sekä delegointisopimusmallit yhdenmukaistetaan. Samalla varmistetaan, että siirron saajille edelleen välitettyjen valtionavustusten käyttöä koskeva tieto on avointa ja läpinäkyvää valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaisesti.

Ehdotus 8: Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä.

Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä järjestämällä sen tiimityönä. Taloustarkastuksen tehtävät on myös perusteltua yhdenmukaistaa vastuineen tuotonjakoministeriöissä. Järjestöjen taloutta ja toiminnan tai hankkeen tuloksellisuutta sekä toimintaympäristömuutoksia koskevaa tietoa hyödynnetään entistä laajemmin valtionavustusprosessien eri vaiheissa.

3 Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Yleiset huomiot Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi -julkaisusta

Valtionavustustoiminnan kehittämistä koskevat yleiset huomiot

Lybeck Tuula
Valtiovarainministeriö

Lehtonen Mikko
Valtiovarainministeriö